

CIRKUSZI AKROBATIKA

Alaputatási és szakmódszertani periodika

X. évf. 4. sz. 2017 TÉL

[Losonczi György: A cirkuszkarrier rendszerelméleti megközelítésben \(3. rész\) >>>](#)

Losonczi György: A cirkuszkarrier rendszerelméleti megközelítésben (3. rész)

Cikksorozatam első, bevezető részét[1] követően az előző lapszámban[2] a rendszerelméletileg megközelíthető sikerességet tárgyaltam, mely elérésének eszköze lehet a BXP Értékelő Modell alkalmazása. A mozaikszó a meghatározó elemek első betűjéből áll össze: Base, X-factor, Personal. A Szent István Egyetem PhD-kurzusán fejlesztettem ki ezt a modellt, amely segít meghozni a megfelelő döntést a zsánerválasztásban, illetve a már kiválasztott zsáner esetén a BXP szempontok alapján követhető és mérhető, hogy mely területen szükséges fejlődni, illetve maximalizálni.

Azok számára is segít a BXP Modell, akik már választottak zsánert, és években mérhető gyakorlási időtartamot tudhatnak maguk mögött. Ez az a tudás, amelyet fel lehet használni, mint korábbi tapasztalatot a BXP modellben. „Mindössze” annyit kell tenni, hogy meg kell keresni a legjobb artistát (vagy artistákat) az adott zsánerben, akinek a technikai szintjét (szintjüket) össze kell hasonlítani a tanuló tudásszintjével. Ha minden trükköt tud a tanuló, akkor az 100% értéket vesz fel. Az értékelésnél a következő pontozás javasolt: 0 pont (0%-30%), 3 pont (31%-70%) és 5 pont (71%-100%), amely pontszámot a BXP modellben a „korábbi tapasztalat” sorában lehet feltüntetni. Vélhetőleg nem minden szempontból lesz maximális az eredmény, tehát ily módon kitűnik, hogy mely fejlesztési területekre kell koncentrálni hosszútávon.

A cikksorozatam előző részében szereplő folyamatábra megmutatja a tanuló nézőpontjából a sikeres műsorszám elérésének útvonalát:

személy > zsánertípus > tanár/mentor > technikák > trükkök > műsorszám.

Hogyan hozzon döntést a tanuló?

Az alábbi szempontok segítenek és meghatározzák a döntés sikerességét:

- Életkor
- Fizikai adottságok, képességek
- Korábbi tapasztalatok (pl. sport múlt)
- Egyéb különleges képességek
- Személyiség
- Motiváció
- Együttműködés (társas kapcsolati képesség)

A fenti tényezőket kell figyelembe venni a BXP Modell sémája szerint:

„B”-Szempontok (Alap / „Base”)

1. Életkor

A cirkuszi műfaj, vagyis zsáner kiválasztásánál figyelembe kell venni az életkort. Néhány zsáner esetében korai kezdésre van szükség (de például untermann-terhelés csak 14 éves kor fölött ajánlható).

1. Fizikai adottságok, képességek

Egy személynek a fizikai sajátosságai lehetnek atletikusak, hajlékonyak és/vagy mutatósak. Meg kell határozni, hogy milyen sajátosságokkal rendelkezik a tanuló személy, és melyek a fő elemei annak a zsánernek, amelyet választani szeretne. Például: a tanuló kaucsuk számot szeretne, de nem hajlékony. Eredmény: alacsony szintű trükkök, hosszútávon pedig fizikai fájdalmak és sérülések adódhatnak.

1. Korábbi Tapasztalatok

Korábbi tapasztalatnak számít például a tornász múlt az akrobatikus zsánerekhez vagy a balett a koreográfiához.

"X" Szempont (eXtra)

1. Egyéb különleges képességek

Egyéb különleges képességek (mentális adottságok) úgymint: jónak lenni matekból, zenei vagy énektudás. Ezek a képességek hasznosak lehetnek a műsorszám kialakításánál.

"P" Szempont (Személy / „Person”)

1. Személyiség

A személyiség lehet befelé- vagy kifelé-forduló, kitartó, szorgalmas, stb. A sajátos cirkuszzakmai szempontok alapján történő pszichológiai profil meghatározása, vagyis egy szofisztikált tipológia kidolgozása természetesen további elmélyült munkát igényelhet, akár megfelelő szakember(ek) bevonásával.

1. Motiváció

Vezető szerepe van a motivációnak a sikerességben, hosszú és rövidtávon egyaránt. Motivált-e a tanuló? Szeretne a legjobb lenni a kiválasztott zsánerben?

1. Együtműködés

A tanulóknak nyitottnak kell lenniük a munkára, meg kell érteniük a tanárát vagy kollégáit, képesnek kell lenniük tanácsokat elfogadni, és problémák közösen történő megoldására. Ha nem tud elfogadni másokat, vagy nem jó csapatjátékos, ne csatlakozzon csoportokhoz. A tanárral való együttműködés nagyon fontos, meghatározhatja a munkafolyamatot. Ha nem tudja elfogadni a tanár tanácsait, vagy nem kommunikál vele a próbafolyamat során vagy a fellépése után, akkor a kapcsolat nem fog jól működni hosszútávon.

A BXP Értékelő Modell gyakorlati alkalmazása

Befejezésként közlöm az alkalmazás két konkrét példáját korábban rögzített Esettanulmányok alapján.

I. Esettanulmány: AKROBATA FIÚ

A fiú jó szertornász volt, de sok családi problémával küzdött. Nem volt jó tanuló, nehezen fogadta el a tanácsokat. 16 évesen tagja lett egy akrobata csoportnak, majd néhány év múlva abbahagyta a szakmát.

BXP Értékelő Modell – AKROBATA FIÚ

			ÉRTÉKELÉS			EREDMÉNY	
			0 pont	3 pont	5 pont	Eredmény / Főtényezők	Teljes eredmény
TÉNYEZŐK	B (Alap)	Életkor			15 éves	5 + 5 + 5 =	(100% + 0% + 40%) / 3 = 47%
		Fizikai adottságok, képességek			obermann alkat	15 pont azaz 100%	
		Korábbi Tapasztalatok			szertorna múlt		
	X (Extra)	Egyéb különleges képességek	Nincs		0 pont azaz 0%	0%	
	P (Személyiség)	Személyiség		Problémás		3 + 5 + 3 =	
		Motiváció			Motivált	11 pont azaz	
Együttműködés			Közepes		40%		

II. Esettanulmány: LÉGTORNÁSZ LÁNY

A lánynak van sportmúltja (RG Ritmikus Gimnasztika). Jó tanuló volt (elfogadta a tanácsok nagy részét), de önbizalom problémái voltak, befelé forduló személyiség.

BXP Értékelő Modell – LÉGTORNÁSZ LÁNY

			ÉRTÉKELÉS			EREDMÉNY	
			0 pont	3 pont	5 pont	Eredmény / Főtényezők	Teljes eredmény
TÉNYEZŐK	B (Alap)	Életkor			14 éves	5 + 3 + 3 =	(73% + 0% + 73%) / 3 = 49%
		Fizikai adottságok, képességek		Magas, dekoratív		11 pont azaz 73%	
		Korábbi Tapasztalatok		RG			
	X (Extra)	Egyéb különleges képességek	Nincs		0 pont azaz 0%	0%	
	P (Személyiség)	Személyiség		Problémás		3 + 5 + 3 =	
		Motiváció			Motivált	11 pont azaz	
Együttműködés			Kissé zárt típus		73%		

Amikor megvan az összesített eredmény, az alábbi táblázat segít a döntésben:

Kitűnő	91% - 100%	Tehetséges	Sikeres lesz
Jó	61% - 90%	Megfelelő zsánerválasztás	Sikeres lesz
Közepes	31% - 60%	Fejlesztést igénylő BXP tényező vagy másik zsáner választása javasolt	A siker nem garantált
Gyenge	0% - 30%	Másik zsáner választása javasolt	Nem lesz sikeres

[1] http://epa.oszk.hu/01400/01461/00035/pdf/EPA01461_cirkuszi_akrobatika_2017_1_02.pdf

[2] http://epa.oszk.hu/01400/01461/00037/pdf/EPA01461_cirkuszi_akrobatika_2017_3_02.pdf